

עפ"א 32569/08/18 - מירית מטרי נגד ועדה מקומית לתכנון ובניה חדרה

בית המשפט המחוזי בחיפה

22 אוקטובר 2018

עפ"א 32569-08-18 מטרי נ' ועדה מקומית לתכנון חדרה

בפני כבוד הנשיא רון שפירא

המעוררת

מירית מטרי,
ע"י ב"כ עו"ד ש. בלומנפלד

נגד

ועדה מקומית לתכנון ובניה חדרה

המשיבה

פסק דין

הרקע לערעור ופסק דינו של בימ"ש קמא:

בפני ערעור הנאשמת על פסק דינו של בימ"ש השלום בחדרה בשבתו כבית משפט לעניינים מקומיים (כב' השופטת רקפת סגל מוהר), שניתן בתו"ב 45809-09-15. הערעור מופנה כנגד הכרעת דינו של בימ"ש קמא מיום 22.5.18, במסגרתה הרשיע בימ"ש קמא את המערערת, לאור הודייתה בכל עובדות כתב האישום המתוקן. כן מופנה הערעור כלפי החלטת ביניים של בימ"ש קמא מיום 1.2.18, במסגרתה נדחתה טענתה המקדמית של המערערת שנטענה בהתאם להוראות סעיף 149(4) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1992 (להלן: "חסד"פ"), על פיה עובדות כתב האישום המתוקן אינן מהוות עבירה.

בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן שהוגש לבימ"ש קמא, בתאריך 29/11/11 הורשעו המערערת ובעלה בגין עבירות בניה של מבנה מעץ בשטח של כ-35 מ"ר ומרפסת מעץ מקורה בשטח של כ-8 מ"ר בצמוד למבנה הנ"ל (להלן: "המבנים") (תו"ב 37610-10-11 בבית משפט לעניינים מקומיים בחדרה). בגזר הדין שניתן ביום 9.5.13 חויבו להרוס את המבנים הנ"ל, אלא אם יקבלו היתר כדין תוך 12 חודשים ממועד מתן גזר הדין. בתאריך 28/08/14 נמצא כי הנאשמים לא הרסו את המבנים ולא הוצא היתר בניה. על כן, הואשמו בעבירה של אי קיום צו בית משפט לפי סעיף 210 (זה היה מספר הסעיף לפני תיקון 116, כיום סעיף 246) לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה - 1965 (להלן: "חוק התכנון והבניה").

כאמור, בפני בימ"ש קמא טענה המערערת כי יש להורות על ביטול כתב האישום המתוקן מן הטעם שהעובדות המתוארות בו אינן מהוות עבירה, זאת בהתאם לסעיף 149(4) לחסד"פ. נטען שם כי מאחר שעבירת אי קיום הצו השיפוטי לפי חוק התכנון והבניה, המיוחסת לנאשמת בכתב האישום המתוקן, טומנת בחובה יסוד של "ידיעה", ומכיוון שעובדת ידיעתה של הנאשמת אודות הכרעת ו/או גזר הדין שניתנו בעניינה לא נטענה במסגרת עובדות כתב האישום, אזי עובדותיו של כתב האישום אינן מגלות עבירה.

בימ"ש קמא קבע בהחלטתו מיום 01.02.2018 כי אכן ההיגיון והשכל הישר מורים, וכך נקבע גם בפסיקה, כי לא יכול להיות אי ציות לצו בלי ידיעה על קיומו ועל תכנו המדויק. אולם דעתו של בימ"ש קמא הייתה כי על אף שברי כי עובדת הידיעה טעונה הוכחה, אין המאשימה מחויבת בציון קיומה בעובדות כתב האישום. נקבע כי לשון סעיף העבירה אינו מחייב זאת ודי בכך שהמאשימה מפרטת את הנסיבות בהן ניתן גזר הדין שבמסגרתו ציווה ביהמ"ש להרוס את המבנה שנבנה ללא היתר ומציינת כי הצו לא בוצע. נקבע כי עובדות אלה יש בהן לכאורה כדי להצביע על קיום היסוד הנפשי הנדרש שכן גזרי דין בכגון דא ניתנים בדרך כלל בנוכחות הנאשמים שאליהם הם מכוונים. על כן, נדחתה הבקשה להורות על ביטול כתב האישום המתוקן.

ביום 22.5.2018 הודתה המערערת בפני בימ"ש קמא בעובדות כתב האישום המתוקן ובימ"ש קמא הרשיע אותה בעבירה של אי קיום צו בית משפט לפי חוק התכנון והבניה. ביום 17.7.18 ניתן גזר הדין במסגרתו הוטל על המערערת קנס בסך ₪ 1,000; מאסר על תנאי למשך 45 ימים ל-3 שנים; וחתימה על התחייבות כספית בסך ₪ 2,500 לשלוש שנים.

טענות הצדדים בערעור:

המערערת טוענת כי אמנם הודתה בפני בימ"ש קמא בכל העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן, אך לטענתה אין בעובדות אלה משום עבירה כלשהי. על כן, נטען כי החלטת בימ"ש קמא להרשיעה הינה שגויה. נטען כי פרשת העובדות בכתב האישום חייבת לתת ביטוי לכל אחד מרכיביה של העבירה המיוחסת לנאשמת. כן נטען כי יסוד הידיעה הינו רכיב מרכיבי עבירת אי קיום צו שיוחסה למערערת. על כן, ומשלא צוין בעובדות כתב האישום שהנאשמת ידעה על קיומו של הצו, נטען כי לא ניתן היה להרשיעה בעבירה של אי קיום צו, למרות שהודתה בעובדות כתב האישום המתוקן.

המשיבה מפנה לסעיף 85 לחסד"פ וטוענת כי המערערת הואשמה בסעיף 210 לחוק התכנון והבניה בטרם תיקון 116 שעניינו אי קיום צו בימ"ש. נטען כי רכיב הידיעה אינו נמנה על יסודות העבירה כפי שכתובה בסעיף ולכן כתב האישום הוגש כדין. נטען כי כאשר ישנן נסיבות שאינן חלק מיסודות העבירה ניתן להפנות לעניין זה גם לחומר החקירה ובמקרה שלפנינו בחומר החקירה שהיה בידי המערערת קיים פרוטוקול גזר הדין בתיק המקורי 37610-10-11 מיום 9.5.13, ממנו עולה מפורשות כי המערערת נכחה במתן גזר הדין. המשיבה טוענת עוד כי המערערת לא כפרה. במידה והמערערת לא ידעה על הצו הייתה כופרת והתביעה הייתה מחויבת להוכיח את נושא הידיעה. נטען כי המערערת מנסה להיתפס לעניין טכני ולא מהותי כדי להביא לזיכוייה. המשיבה טוענת כי אין מחלוקת שהמערערת הייתה צריכה לדעת על הצו, אך לא הייתה חובה על המאשימה לכתוב זאת בכתב האישום.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת הכרעתו של בימ"ש קמא הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הערעור שכן אין מקום להתערב בהכרעת בימ"ש קמא לעניין הטענות הנטענות על ידי המערערת.

בעניינינו, אין ספק כי בפרוטוקול מיום 09.05.2013 בתו"ב 37610-10-11 נכתב בפירוש כי הנאשמים (כולל המערערת) נוכחים ובמסגרת פרוטוקול זה ניתן גזר הדין במסגרתו, בין היתר, חייבה כב' השופטת ארגמן כל נאשם (כולל המערערת) להרוס את המבנה נשוא האישום בתוך 12 חודשים זולת אם יהיה לו היתר כדין. כן ניתן צו איסור שימוש למבנה, שהותלה למשך 12 חודשים, לשם קבלת היתר כדין. כמו כן, המערערת צוינה כנוכחת בפרוטוקול הדין מיום 29.11.2011 בתיק הנ"ל, במסגרתו הודו הנאשמים (כולל המערערת) והורשעו בעבירות המפורטות בכתב

האישום (בניה ללא היתר של המבנה שבנדון).

המערערת אינה טוענת כי לא ידעה על צו ההריסה והיא אף לא כפרה בעובדות כתב האישום, אלא הודתה בהן בפני בימ"ש קמא. טענת המערערת היא כי המאשימה הייתה צריכה לכלול בעובדות כתב האישום את נושא הידיעה אודות צו ההריסה ומכיוון שלא נכתב בעובדות כתב האישום כי המערערת ידעה אודות צו ההריסה, יש לבטל את כתב האישום ולזכותה שכן, לטענתה, עובדות כתב האישום אינן מהוות עבירה משכיב הידיעה לא צוין ביניהן.

סעיף 85 לחסד"פ קובע כי כתב האישום יכיל, בין היתר, את תיאור העובדות המהוות את העבירה, בציון המקום והזמן במידה שאפשר לבררם.

הוראת החוק לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבניה, כפי שהיה בעבר בטרם תיקון 116 לחוק התכנון והבניה הורתה כדלקמן:

"נשפט שאינו מקיים צו לפי סעיפים 205 או 206, בתוך המועד שקבע בית המשפט, דינו - מאסר שנה ואם נמשכה העבירה אחרי תום המועד, דינו - קנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל יום של עבירה".

לאחר תיקון 116 לחוק התכנון והבניה, חל סעיף 246 האומר:

"מי שאינו מקיים צו שהוטל עליו לפי פרק זה, במועד שנקבע לכך לפי הוראות הפרק האמור או בהחלטת בית המשפט, דינו - מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין וכן קנס נוסף כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכה העבירה לאחר המועד האמור".

ניתן ללמוד כי רכיב הידיעה, שאין חולק כי יש להוכיח קיומו בבית המשפט בעת מחלוקת, אינו חלק מיסודות העבירה.

כאמור, המשיבה טוענת כי רכיב הידיעה לא היה כלול ביסודות העבירה לפיה הואשמה המערערת. מכאן גם שאין חובה לצייין את רכיב הידיעה בכתב האישום. לעניין זה מפנה ב"כ המשיבה, בין היתר, להנחיה מספר 3.1 בהנחיות פרקליט המדינה, העוסקת בהכנה וניסוח כתב אישום. סעיף 13 להנחיות קובע כי בכתב האישום לא יובאו ראיות - נוסח כתב האישום יתייחס רק לעובדות המקימות את יסודות העבירה ולא לראיות המבססות את אותן עובדות.

המשיבה אינה חולקת על החובה להוכיח את רכיב הידיעה של הנאשמת/המערערת בכל הנוגע לעובדות כתב האישום ונטען כי מחומר החקירה שהיה קיים בתיק עולה מפורשות כי המערערת נכחה במתן גזר הדין והמערערת אף לא כפרה בעובדות כתב האישום.

אין מקום להתערב בהכרעתו של בימ"ש קמא שקבע כי אין מקום להורות על ביטול כתב האישום מן הטעם שהעובדות המתוארות בו אינן מהוות עבירה.

כפי שנקבע במסגרת ע"פ 58/88 קייזר נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד י"ב 1628 (1958), "המטרה העיקרית של גליון-אישום היא: מתן ידיעה ברורה לנאשם על ההאשמות בהן הואשם. מן הנמנע שהיועץ המשפטי יוכל בזמן המשפט להפתיע את הנאשם בהאשמות שלא הזכיר בגליון-האישום... כל זה בא כדי לתת לנאשם אפשרות להכין את עדותו הנגדית..".

ברע"פ 9718/04 מ"י נ' טאלב נוארה (2007) נקבע כי "ככלל על כתב האישום לכלול בפרק העובדתי את היסודות העובדתיים המקימים את העבירה והרלבנטיים להרשעה, ובכלל זה עובדות המעוגנות בראיות נסיבתיות שמכוחן יתבקש בית המשפט לקבוע את קיומן של העובדות המהוות את העבירה." כן נכתב שם כי "כל שמחויבת התביעה לכלול בפרק העובדתי של כתב האישום הוא את היסודות המקימים את העבירה והרלוונטיים לפיכך להרשעה. יסודות שאינם חלק מהגדרת העבירה, גם כשהם מתארים את מצב הדברים העובדתי, את מצבו הנפשי של הנאשם או נסיבות נוספות החיצוניות לעבירה - בהיותם כולם בלתי-חיוניים להוכחת אחריותו הפלילית של הנאשם למעשים המיוחסים לו - אין חובה שיופיעו בכתב האישום (וזאת גם אם לעתים בוחרת התביעה להביאם בכתב האישום וגם אם כאמור שיקולים שונים תומכים בכך)". (ההדגשה הוספה. ר.ש.).

בהתאם, יש לפרט בכתב האישום את יסודות העבירה, אולם, כאשר מדובר בנסיבות שאינן חלק מיסודות העבירה, ניתן להפנות לעניין זה גם לחומר החקירה המצוי בידי הנאשם. מטרת החלק העובדתי בכתב האישום היא ליתן לבית המשפט את המסגרת של תחומי הדין ולתת לנאשם ידיעה ברורה על ההאשמות בהן הואשם.

בענייננו, כתב האישום סיפק לבימ"ש קמא את המסגרת של תחומי הדין. בחומר החקירה, שהיה בידי המערערת, היה מצוי גזר הדין שניתן במסגרת פרוטוקול שבו צוין כי המערערת הייתה נוכחת בעת מתן גזר הדין. על כן, מדובר בנסיבה שהייתה מצויה בחומר החקירה המצוי בידי הנאשמת (מערערת כאן). לשון סעיף 210 לחוק התכנון והבניה לא חייבה ציון עובדת הידיעה, כפי שקבע גם בימ"ש קמא. המערערת אף הודתה בעובדות כתב האישום ולא כפרה בכך שבמסגרת גזר הדין שניתן ביום 9/5/13 חויבה להרוס את המבנה, אלא אם יתקבל היתר כדין תוך 12 חודשים ממועד מתן גזר הדין, וכי למרות האמור בצו שניתן במסגרת גזר הדין הנ"ל, לא הרסה את המבנים, זאת הגם לא הוצא למבנים היתר בניה.

אשר על כן, בנסיבות העניין, משפרוטוקול הדין בו ניתן גזר הדין במסגרתו ניתן הצו היה בחומר החקירה, שהיה מצוי גם בידי המערערת, ובו צוין כי המערערת הייתה נוכחת בעת מתן גזר הדין שבמסגרתו ניתן הצו, די בפירוט העובדות כפי שנרשם בכתב האישום באשר לנסיבות בהן ניתן גזר הדין. יצוין כי נסיבות ענייננו שונות בתכלית מהנסיבות במקרה אליו הפנה ב"כ המערערת (ע"פ 200/56 בצראוי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"י י"א עמ' 468, פסק דין מיום 28.3.1957). ואולם מעבר לכך, שם נדונה סוגיה שונה כאשר בנוגע לאחת העבירות שיוחסו שם למערער הייתה הידיעה חלק מיסודות העבירה ובנוגע לעבירה של הפרת צו אומר שם בית המשפט כי "מסתבר שלא יכול להיות אי-ציות לצו בלי ידיעה על קיומו ועל תכנו המדויק, אך כיצד מגיע הצו למעשה לידיעתו של הנוגע בדבר, אם עלידי נוכחותו בבית-המשפט בזמן מתן הצו, אם על ידי מסירה משפטית לפי כל דקדוקי החוק, ואם בכל דרך אחרת שאינה יכולה להשאיר ספק בנכונותו של הצו – אינו מעלה ואינו מוריד. העיקר הוא שהצו ניתן כדין מבחינת סמכותו של בית-המשפט, שהוא הגיע למעשה לידיעתו של האיש הנוגע בדבר ושהוא הפר אותו ביודעין" (שם, בעמ' 473 מול האותיות א-ב). בנסיבות שהיו בפני בית משפט קמא, ומשהודתה המערערת בעובדות כתב האישום, לא מצאתי מקום להתערב בהכרעתו של בימ"ש קמא לעניין זה.

סיכום:

בסיכומי של דבר אני קובע כי כתב האישום פירט את יסודות העבירה שיוחסה למערערת. רכיב ידיעת קיומו של הצו אינו חלק מיסודות העבירה המפורטים בהוראת החוק. לא הייתה חובה לפרט נתון בכתב האישום, הגם שיתכן ורצוי לעשות כן, לשם מניעת טענות סרק. אין חולק כי לו כפרה המערערת וטענה כי לא ידעה על קיומו של הצו, ומכאן שלא התקיים בה היסוד הנפשי הנדרש לביצוע עבירה, כי אז הייתה על המאשימה החובה להוכיח ידיעה. אלא שהמערערת הייתה

נוכחת בעת מתן גזר הדין שבמסגרתו ניתן הצו ולכן הייתה מודעת לקיומו של הצו והודתה בעובדות כתב האישום. בנסיבות אלו אין בסיס לטענות בא כוחה המלומד. לטעמי, בנסיבות אלו, טענותיו של ב"כ המערערת עולות כדי שימוש לרעה בהליכי בימ"ש והארכת הדין שלא לצורך וללא הצדקה.

הערעור נדחה.

המזכירות תעביר עותק לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ג חשוון תשע"ט, 22 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.